

SUCCULENTA
 MAANDBLAD VAN DE NEDERL. VEREENIGING VAN VETPLANTENVERZAMELAARS
 OPGERICHT 16 JUNI 1919 - GOEDGEKEURD BIJ KONINKL. BESLUIT VAN 15 SEPT. 1927

Stukken voor de Redactie te zenden vóór den 15en der maand aan: G. D. DUURSMA, Achter de Hoven 114 bis, LEEUWARDEN.	Redactie: G. D. DUURSMA. J. M. VAN DEN HOUTEN. Girorekening No. 133550 - HEESCH bij Oss.	Alle correspondentie te richten aan het Secretariaat Adres: Mej. M. C. KARSTEN, TERBORG.
Hoofdbestuur: CHR. DE RINGH, <i>Voorzitter</i> , Hilversum, van Ostadelaan 23; Mej. M. C. KARSTEN, <i>Secretaresse</i> , Terborg; S. P. C. VAN ROMUNDE, <i>Penningmeester</i> , Heesch bij Oss; G. D. DUURSMA, Leeuwarden, Achter de Hoven 114 bis; J. M. VAN DEN HOUTEN, Rotterdam, Mathenesserlaan 364.		

OVER HET GEBRUIK VAN CACTUSSEN OP BONAIRE.

Zonder de beteekenis van „onze gedoomde vrienden" voor de menschelikesamenleving van onze Benedenwindsche Eilanden te willen overschatten, zoo kan ik me die toch lastig voorstellen zonder hen.

Beginnen we met het „inwendig gebruik" in culinairen zin, dan moeten we vaststellen dat de kadoesjisoep een werkelijk essentieel deel van het dieet der bevolking, bestaande uit: kabrietenvleesch,¹⁾ visch en foensji²⁾ uitmaakt. Het is belangrijker dan een buitenstaander gewoonlijk vermoedt, gezien het feit dat het woord *kadoesjisoep* in den mond van een makamba³⁾ hen even belachelijk voorkomt als het woord *foensji*.

De kadoesjisoep wordt uitsluitend gemaakt van de *kadoesji* (*Cereus repandus* (Linn.) Miller) en geen andere. Bij voorkeur gebeurt dit niet in den regentijd (Oct.—Dec.), zoo mogelijk na een langere droogteperiode.

De kadoesjisoep is glibberig en groen.

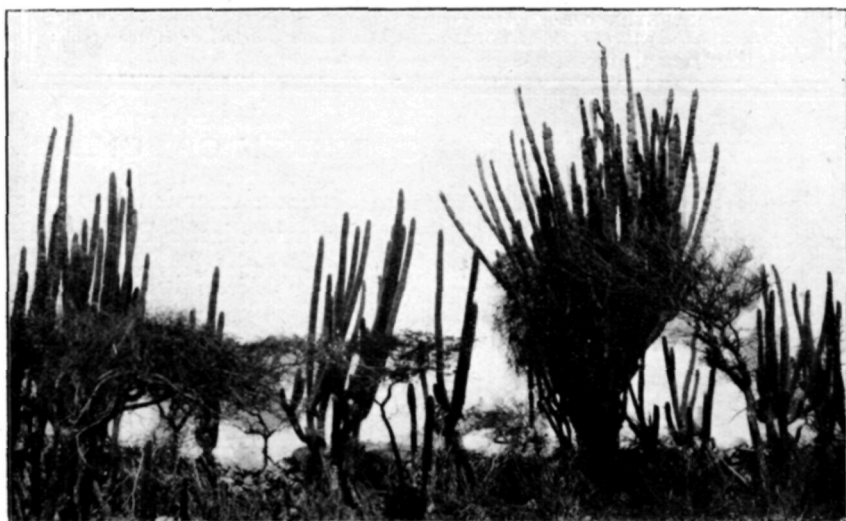
De bijzonderheden van dit recept dank ik aan Mejuffrouw Jet Hellmund te Kralendijk, aan wie ik nog meerdere wetenswaardigheden op dit gebied verschuldigd ben.

1) Een *kabritoe* is een geit.

2) *Foensji* is een koek van gekookt maisdeeg: op onze Benedenwindsche Eilanden het volksvoedsel bij uitnemendheid.

3) Een *makamba* is een import-Hollander.

We snijden een flink stuk van de kadoesji af, liefst een nog jong stengeldeel, ontdoen dit van de stekels en verwijderen dan het taaie kleurlooze vlies dat de opperhuid vormt. Het onderliggende vleezige gedeelte is vochtig en donker-groen. De hoeveelheid bladgroen vermindert echter snel naar binnen toe, zoodat het grootste deel van dit waterweefsel volkomen ontkleurd is. Op dezen dikken, vleezigen bast volgt de houtcilinder, nog onverhout bij de jongste scheuten, meerdere centimeters dik bij de oude deelen. Binnen den houtcilinder ligt het witte, sponsachtige merg.

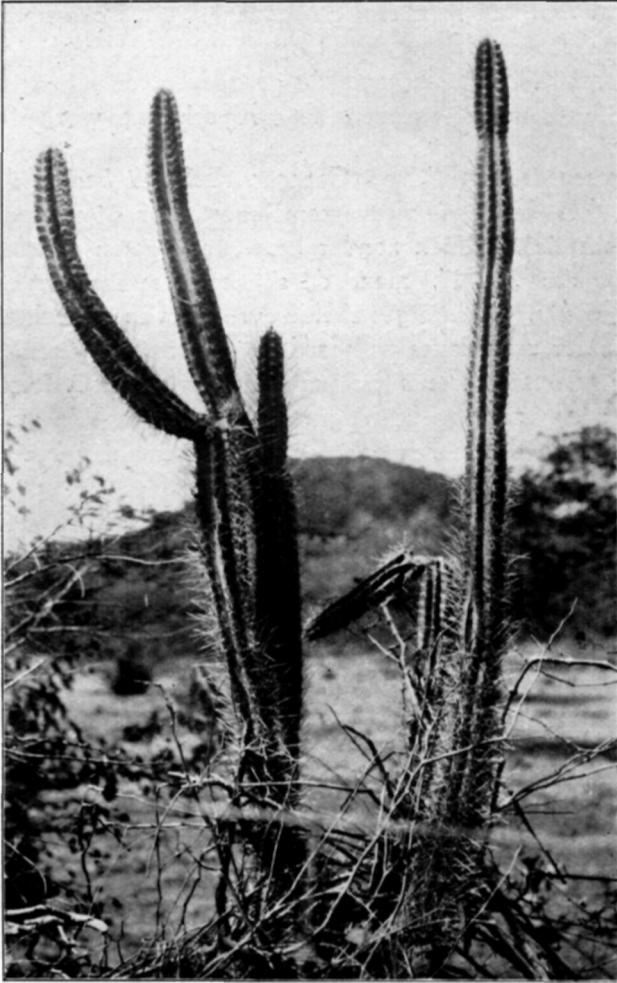

Afb. 1. Oude verwilderde trankera van *Lemaireocereus griseus*
met een enkel oud exemplaar van *Cereus repandus*.

(Porto Marie. Curaçao. April 1930).

Na de verwijdering van de opperhuid wordt het stengeldeel geschild maar niet te dik, zoodat de groene kleur nog zichtbaar blijft. Vervolgens wordt het stuk gekloofd en het binnenste — houtcilinder plus merg — er uit genomen; dit kan dienen als varkensvoer. Het overgebleven deel wordt dan in dunne schijfjes gesneden en in de zon gedroogd. Na twee of meer dagen is het dan zoo ver dat we het tusschen twee steenen kunnen malen tot een fijn poeder: het kadoesjimeel, dat veelal plaatselijk in den handel verkrijgbaar is. Dit kadoesjimeel is de grondstof voor de kadoesjisoep en kan in een goed-sluitend blik langen tijd bewaard worden.

Nu kan de kokerij beginnen. We zetten een pot met ongeveer één liter water op het vuur, — een houtskoolvuurtje natuurlijk, voor het bewaren van de plaatselijke sfeer is dit noodzakelijk —, met wat tot kleine stukjes gesneden, gezouten geitenvleesch en een takje van een of ander sterk riekend kruid, waartoe meestal

Afb. 2. Een betrekkelijk jonge *Cereus repandus*.

(Porto Marie, Curaçao. April 1930).

de *Jerba di holé* (*Ocimum gratissimum*, een labiaat) wordt genomen. Na een kwartiertje doorkoken, als het vleesch bijna gaar

is. doen we er een flinke eetlepel kadoesjimeel bij. waarna we het nog eenzelfde tijd zoo laten staan. Dan een stukje gekookte visch erbij, nog even doorpruttelen — en de soep is klaar. Zij mag echter niet te dik zijn. anders moet ze met warm water worden verdund.

De bereiding is natuurlijk aan aanzienlijke veranderingen onderhevig, wat meestal meer een gewoonte- dan wel een smaakkwestie is. Zoo gebruiken velen, vooral op Curaçao, ter bereiding van het kadoesjimeel bijna uitsluitend de groene buitenlaag. terwijl door sommige Arubanen bij voorkeur het merg schijnt te worden gebezigd.

De „cereusvruchten“, op Curaçao *dadel di kadoesji* genoemd (waarbij dan *kadoesji* als verzamelnaam, dus óók voor de *jatoe* wordt gebruikt), kunnen zonder bezwaar gegeten worden; d.w.z. niet de dikke „schil“, maar de slijmerige massa met de zwarte pitjes binnenin. De ongestekelde vrucht van de echte kadoesji smaakt echter zeer flauw en wordt bijna nooit gegeten. Die van de *jatoe* (*Lemaireocereus griseus* (Haw.) Britton & Rose) is veel lekkerder: erg zoet en buitengewoon slijmerig. We moeten hier echter eerst de doornen verwijderen, wat gemakkelijker gaat naarmate de vrucht rijper, ronder en rooder is.

Het binnenste van de kadoesjivruucht is altijd wit. van die der *jatoe* bijna steeds rood. De „oogst“ is van Juli tot September.

Zijn werkelijk groote beteekenis heeft de *jatoe* echter gekregen door zijn algemeen gebruik tot het omheinen van de *koenoekoe's*. 1) Met behulp van een groote houten tang worden de jonge stengel-deelen keurig netjes naast elkaar gezet, onderling meestal door een metaaldraad verbonden. Door kappen wordt de *trankera* 2) dan later zoo lang mogelijk ondoordringbaar gehouden. *Pita's* 3) worden voor dit doel op Bonaire nooit-, op Curaçao en Aruba slechts zelden gebruikt, daar deze over het algemeen een voor geiten en schapen zeer onvoldoende afsluiting vormen.

De doorns van de *jatoe* worden door de armen gebruikt als spelden, in het *Papiamentoe* genoemd: *feneta di pober*. Die van de *boesji* (*Melocactus*) welke door hun meestal zeer ruime keuze wat betreft hardheid en vorm tot hetzelfde doel ongetwijfeld eveneens zouden kunnen dienen, worden niet als zoodanig gebruikt.

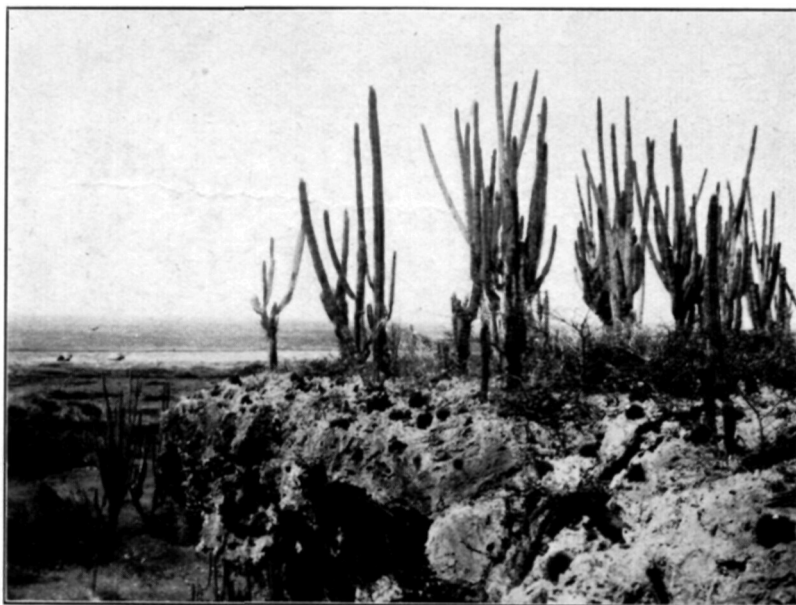
1) Plantages, ook landerijen.

2) Heg.

3) Agaven.

Het zich prikken aan melocactusstekels wordt namelijk als zeer gevaarlijk beschouwd, want „men kan er hevige koorts van krijgen en zelfs sterven sommige menschen eraan" (!). Beter voldoen ze na zorgvuldige selectie, als zachte gramfoonnaalden, al kunnen ze hierin niet met de stekels van de inheemsche mimosa wedijveren.

De kadoesji is niet voor heggen te gebruiken, daar zij van alle cactussen de grootste beteekenis heeft als voeder voor geiten en ezels. We mogen ons niet laten verleiden om uit het demonstratieve rondwandelen van zekere kabrieten met stengelleden van de

Afb. 3. *Cereus repandus* met *Melocactus* aan den rand van het midden-terras bij Fontein.

Meer op den voorgrond rechts een *Lemaireocereus griseus*.

(Noord-kust van Bonaire. Mei 1930).

toena (*Opuntia Wentiana* Britton & Rose)¹⁾ aan alle mogelijke en onmogelijke lichaamsdeelen. tot een grootere beteekenis in deze van de toena te besluiten. Eveneens belangrijk is zij echter wel, waarop het veelvuldige voorkomen der prikkel-aanhangsels in de buurt van de bek zou kunnen wijzen.

Het afbranden van de doorns van toena en kadoesji bij lang-

1) Genoemd naar Prof. F. A. F. C. Went te Utrecht.

durige droogteperioden is vrij algemeen. Op Curaçao wordt *Opuntia Wentiana* (daar *Juffrouw* genoemd) soms geschroeid aan de koeien gegeven; deze eten haar anders nooit.

Men heeft natuurlijk ook getracht de bekende „doornlooze Opuntia" op Curaçao populair te maken, maar steeds zonder resultaat. De praktische reden van dit fiasco volgt al dadelijk uit het doel wat men er mede beoogde. Wat maken de toena en de kadoesji tot het waardevolle reservevoedsel in de grootste droogten ?

Afb. 4. Een door geiten afgeknaagde oude *kadoesji* (*Cereus repandus*).

Op den voorgrond de kale kruidachtige stengels van *Jatropha gossypifolia* — een Euphorbiaceae.

(Bezuiden Pos Calbas. Klein-Bonaire. Mei 1930.)

Hun doorns. Welnu, de „doornlooze Opuntia" heeft geen doorns en heeft dientengevolge (indien goed eetbaar) hiermede zijn waarde als reservevoedsel verloren.

Wordt aan de dieren niet, door om- of aanhakken, een gemakkelijk aanvalspunt op de kadosji gegeven, dan wordt getracht met hoeven en hoorns een plekje stekelvrij te maken, van waaruit de aanval kan beginnen — en dan natuurlijk steeds van binnen naar buiten, zoodat tenslotte alleen de houtcilinder overblijft met een paar wapperende stekelslierten. Bij oude schilferige stammen, welke alle bewapening reeds hebben verloren is zulk een loopgravenpolitiek natuurlijk niet noodig; deze worden direct aangevreten. Ze zijn echter aanmerkelijk vezeliger en drooger dan de jongere deelen.

Afb. 5. Boesjis (*Melocactus*) aan den westelijken steilrand van het kalkplateau van Lima.

(Bonaire. October 1930.)

Ook de boesji schijnt groote aantrekkelijkheden te bezitten, maar voor zoover ik kon nagaan enkel voor ezels; ik ben echter overtuigd dat dit niet aan den goeden wil van de kabrieten te wijten is, alleen aan een kennelijk gevoel van onmacht tegenover die ellendig harde stekelbollen. Maar *burricoe*, de ezel, weet er weg mee; dit bleek mij op het veld bij Baca. ten Zuiden van Kralendijk. Mij waren al dadelijk de vele uitgedroogde, prachtig samenhangende melocactus-huidskeletten opgevallen welke daar lagen rondgestrooid en ik had over hun ontstaan reeds lang en zwaar nagedacht voor-

dat ik een zeer onschuldig uitziende burricoe betrapte, terwijl hij bezig was een der stekelmeloenen met zijn hoeven listig te ontwortelen. Vervolgens trachtte hij haar van van onder aan te vreten ¹⁾, en lukte dit, dan volgde het bekende recept: van binnen uit.

Voor een mensch is de boesji ook zeer wel te genieten, en hij behoeft hiervoor volstrekt niet altijd gekookt te zijn. Het harde binnenste van het cephalium, rauw toegediend, smaakt flauw naar ongekookte bloemkoolstronk en is in bepaalde omstandigheden heel smakelijk. Dit is een ontdekking van mijzelf waarop ik zeer trotsch ben.

Afb. 6. *Opuntia elatior* aan den voet van den
Seroe Cabajé, Westkant.

(Porto Marie. Curaçao. April 1930.)

Meer algemeen erkend is de boesji als varkensvoer. Zij wordt, van de doornen ontdaan, in kleine stukjes gehakt en met de „spoeling" vermengd den dieren voorgezet. Zij schijnen er gek op te zijn.

¹⁾ Suringar vertelt in zijn reisverhaal dat ook geiten de melocactussen op eenzelfde manier aanvreten: maar ofschoon ik verschillende malen hiernaar informeerde, heeft niemand mij deze waarneming kunnen bevestigen.

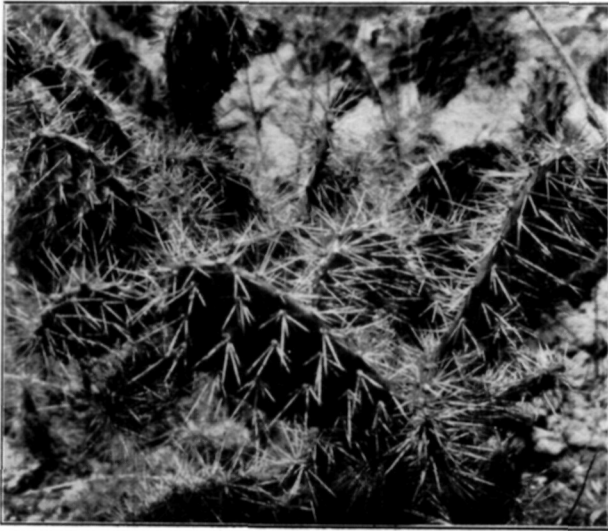

De besvrucht van de boesji bevat een betrekkelijk groote hoeveelheid helder slijm met zwarte zaadjes. De smaak is zoetig. De behandeling: uitknippen. Uitknijpers: kwajongens.

De wol van het cephalium is goed brandbaar en werd in de oude vuurslagen algemeen als tonder gebruikt. Ik meen zelfs te weten dat men eens getracht heeft haar in den handel te brengen, echter zonder praktisch resultaat.

Ook de vruchten van de toena zijn te eten, maar de vele glas-haartjes maken dit vrijwel onmogelijk.

Vermeldenswaard is verder nog dat sommige houtskoolbranders de voorkant van hun ovens met voorliefde uit horizontaal op elkaar gestapelde levende jatoestammetjes bouwen, zoodat deze niet gemakkelijk kan doorbranden en toch een beperkte uitwisseling van lucht en verbrandingsgassen mogelijk maakt.

Afb. 7. Een toena-impressie (*Opuntia Wentiana*)
op den top van den Seroe Cabajé.

(Porto Marie. Curaçao. April 1930.)

Het algemeen gebruik van het cereus-hout schuilt niet zoozeer in zijn goede kwaliteiten dan wel in zijn gemakkelijke verkrijgbaarheid en de geringe bewerking dat het vereischt voor het doel waarvoor men het kan gebruiken. Van dit hout, *flanbeeuw* 1) ge-

1) Wellicht een verbastering van „flambouw”, waartoe het ook wel gebruikt wordt.

naamd, bouwt men omheiningen van putten en het hekwerk van de *cura di cabritoe* of geitenkraal op de koenoekoes. Nog belangrijker is het gebruik — met of zonder klei — voor het optrekken van kleine huisjes. Vooral de dakconstructie trekt door zijn eenvoud — maar alleen daar, waar de eisch van waterdichtheid niet gesteld behoeft te worden.

Afb. 8. jonge *Cephalocereus lanuginosus*.

(Porto Marie, Curaçao. April 1930.)

Ook onder de geneeskundige toepassingen vinden we er geen welke groote mogelijkheden inhouden. Het meest bekend is wel

het gebruik van de *toena spanjó* (*Opuntia elatior* Miller) tegen de koorts. Men verwarmt een of meer stengelleden en legt deze op de buik of ook wel onder de voeten, „dit trekt de koorts er uit" (e *ta hala e keintura afó*). Men verzuime echter niet vooraf de doornen te verwijderen. De doornlooze toena is voor dit doel méér ideaal, door haar meerdere bladgrootte houdt zij ook beter warm.

Bij hoofduitslag moet men de zieke huid stevig wrijven met een stuk sappige jatoe (of kadoesji), dit schijnt een goed geneesmiddel te zijn. Ook voor haarwasschen heeft deze methode een groote vermaardheid verkregen, voornamelijk doordat het jatoesap nog met zeer slecht putwater schuimt.

Rest mij nog U in te lichten over de economische beteekenis van twee nog onbesproken, duidelijk te onderscheiden cactussoorten: de *kadoesji di poesji* (*Cephalocereus lanuginosus* (Linn.) Britton & Rose) en de *juffrouw* (*Opuntia curassavica* (Linn.) Miller).

Hierover kunnen wij kort zijn.

Van de eerste zijn mij geen speciale toepassingen of eigenschappen bekend. Zij komt soms in de trankera's voor en wordt er geduld. De ronde, ongestekelde vrucht kan worden gegeten, maar dit wordt zeer weinig gedaan.

Wat betreft de ellendiglijk kruipende *kaka di poesji*, evenals bij de toena zie ik haar grootste verdienste voor den mensch, in hare geschiktheid tot het aankweeken van meerdere zelfbeheersching.

Vlaardingén, 6 Januari 1931.

P. HUMMELINCK.

CONOPHYTUM. N. E. Br.

Nieuwe soorten, nieuwe vindplaatsen, bloemen.

Door Dr. A. TISCHER.

Inleiding.

Gedurende de laatste jaren zijn er van dit interessante plantengeslacht zoovele nieuwe soorten ontdekt en beschreven, dat men telkens opnieuw in verbazing wordt gebracht door den buitengewonen vormenrijkdom, die door deze planten aan den dag wordt gelegd. Er zijn reeds een 150 soorten beschreven en nog steeds worden er weer anderen ontdekt! Ja zelfs brengt het onderzoek der bestaande en ten deele zeer oude *Conophytum*-cultures nog nieuwigheden aan het licht.

De nieuwere vondsten echter geven daarbij ook een duidelijk

idee van de ongewoon groote variabiliteit der afzonderlijke soorten in vorm, kleur en teekening. Hieruit volgt dan ook de noodzakelijkheid om de soortbeschrijvingen zoo uitvoerig mogelijk te doen zijn. En dikwijls doet de ontwikkeling dezer planten in de cultuur kenmerken naar voren komen, die voordien onopgemerkt zijn gebleven, weshalve aldegenen die zich met deze merkwaardige gewassen bezighouden, het zich tot gewoonte zouden moeten maken om door mededeeling te doen van latere waarnemingen de beschrijving van soorten en variëteiten zooveel mogelijk te completeeren. Van dit standpunt uit moet men dan ook de aanvullende mededeelingen bij eenigen der in dit artikel behandelde C. soorten beoordeelen.

1. *Conophytum apertum*, Schick et Tisch. spec. nov.

Planten tot zoden uitstoelend. Corpuscula tot 2.5 c.M. hoog, omgekeerd-eivormig, aan de bovenzijde eenigszins afgeplat, tot 1,5 c.M. breed en haast evenzoo dik, aan de bovenzijde in het geheel niet of zeer stomp gekield, kiel niet of nauwelijks uitgebogen (ongeveer type B van den Brownschen sleutel, evenwel ligt de spleet bij deze plant niet zoo diep ingezonken!); spleet 2—3 m.M. lang en bijna van dezelfde breedte (wijd openstaand!), echter slechts zwak ingekerfd, behaard; bladoppervlak blauwachtig-groen. glad, dicht bezet met microscopisch fijne, korte haren (beharings in de spleetopening echter aanmerkelijk langer); bij elk der beide spleetuiteinden een donkerder gekleurde vlek, spleetranden haast niet donkerder van tint dan de rest van het corpusculum. beneden de spleet eenige grootere, donkergroene vlekken, de wat verder verwijderde stippen en die, welke we over de zijden verspreid vinden, zijn echter kleiner; verder bevindt zich nog aan de breede zijde der spleet juist op de plaats waar deze in de loodrecht hierop staande kiellijn overgaat een groote, fraai purperrood gekleurde vlek in den vorm van een pijlpunt.

Kelkbuis 3 m.M. lang, 4—5 slippig, Vruchtbeginsel in het corpusculum ingesloten. Kroonbuis 1—1,3 c.M. lang; kroonbladeren 25—30. smal, geel, 0,7—1 c.M. lang; meeldraden geel, nauwelijks boven de kroonbuis uitstekend; aantal stempels 5, 2 m.M. lang; stijl 4 m.M. lang.

Vruchtdoos 5-hokkig, 4 m.M. in doorsnede, wit, zeer dicht bruinzwart gestippeld; hygroskopische lijsten honigkleurig, opstaand. Randvleugels iets boven de toppen der kleppen uitstekend, 1 m.M.

breed.¹⁾ Zaden lichtbruin met donkeren navel, iets afgeplat, zeer klein, talrijk.

Klein-Namaqualand: streek ten N. O. van Port Nolloth.

Deze soort behoort tot de aan *C. Meyeri*, N. E. Br. verwante soorten, ze is gekarakteriseerd door haar grootte, eivorm, de nauwelijks aangeduide lobben, de eigenaardig gapende spleetopening (de soortnaam *apertum* = geopend! M. K.) en opvallende teekening.

2. *Conophytum circumpunctatum*, Schick et Tisch. spec. nov.

met photo. 2)

Plant van eenzelfde vorm en grootte als *C. flavum*. N. E. Br., dichte zoden vormend van 6—8 c.M. in diameter.

Corpuscula kegelvormig met vrijwel cirkelronde, platte bovenzijde, tot 1,5 c.M. lang, 0,8—1,2 c.M. breed; spleet ietwat ingezonken, 2—4 m.M. lang, een weinig behaard; bladoppervlak verder glad, donker grauwwgroen tot blauwachtiggroen, aan de bovenzijde bezaaid met een aantal niet zeer duidelijke stippen, doch daarentegen is de rand der spleet over zijn geheele lengte met een aantal duidelijk afstekende stippen afgeteekend.

Bloem 1,5 c.M. in doorsnede; kroonbuis niet ver uitstekend; kroonbladeren purper- tot donker lilakleurig, 15—20 in getal, 1 m.M. breed; meeldraden goudgeel, iets boven de kroonbuis uitkomend; stempels 4 in getal. Vrucht 4-hokkig.

¹⁾ Ter verduidelijking van bovenstaande op den vruchtbouw betrekking hebbende mededeelingen diene het volgende: Zoo we gezien hebben openen de Mesembr. vruchtjes zich door middel van kleppen. Aan de binnenzijde van elke klep bevinden zich een paar parallel verloopende lijsten, die sterk hygroscoopisch zijnde bij bevochtiging uitzetten, waardoor de kleppen vaneengebogen worden en de zaden vrij komen.

Dikwijls hebben de kleppen aan weerszijden een vleugelvormige verbreding, zijnde de randvleugels waarvan hier sprake is. M. K.

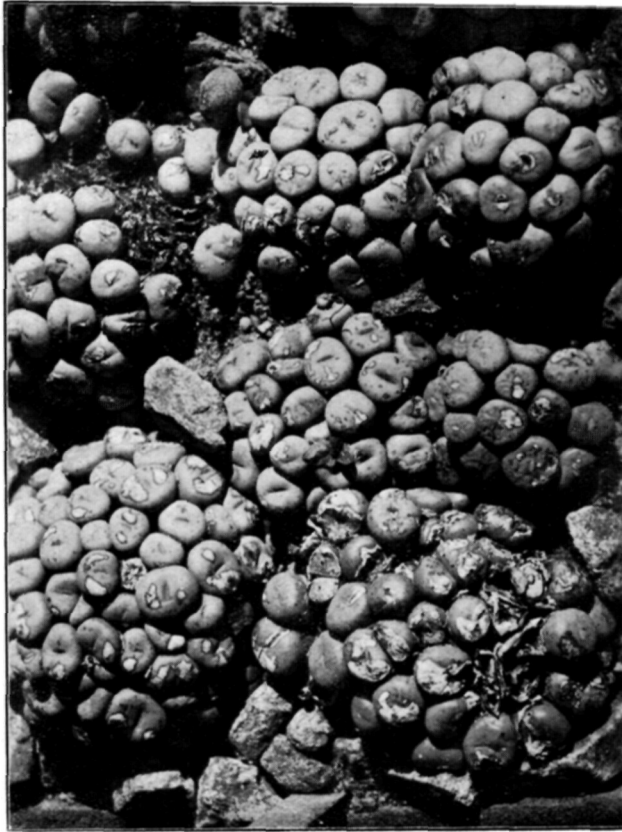
²⁾ De photo, die de beschrijving dezer soort illustreert, werd genomen door den heer Carl Schick, Freiburg in Br., van eenige zich in zijn verzameling bevindende importplanten. Op de achterzijde dezer opname vonden we een paar aantekeningen, die we hier vertaald laten volgen: —„Deze planten waren 21 dagen onderweg: na ze geplant te hebben liet ik de schaal 3 dagen in den stroomenden regen staan, waarop de planten gingen zwellen en verder groeien. De photo werd gemaakt *drie dagen* na aankomst der importen uit Bitterfontein, Namaqualand”

Men ziet, dat de door den heer Schick gevolgde methode om de planten aan den groei te brengen een lang niet onbevredigend resultaat had!

M. K.

Klein Namaqualand: streek ten Zuiden van Ananous.

We kregen deze plant in 1928 toegezonden en hielden ze aanvankelijk voor identiek met *C. flavum*, N. E. Br., waarvan ze uiterlijk haast niet te onderscheiden is. Eerst de dit jaar (1930) verschenen bloem toonde aan, dat we hier een geheel nieuwe soort voor ons hebben.

Conophytum circumpunctatum. Schick et Tisch. spec. nov.

Photo Carl Schick.

Een speciaal kenmerk dezer soort is de eigenaardige stippeling rondom de spleet (*circumpunctatum* = rondom gestippeld! M. K.).

(Wordt vervolgd.)

Vert. M. K.

BOEKBESPREKING.

W. O. Rother. Praktischer Leitfaden für die Pflege und Anducht unserer Kaktëen und anderer Sukkulenten. In neuer bearbeitung von W. Vorwerk. 8e Aufl. Mit 200 abb. und 4 farben aufn. Gartenbau-Verlag. Trowitzsch & Sohn. Frankfurt-Oder 1931. Preis R.M. 5.50.

Heeft de achtste oplage van een Cactushandboek nog aanbeveling noodig? Het practisch nut van een boek, dat zooveel herdrukken beleeft, is door dit eene feit reeds voldoende bewezen! Maar toch meenen wij hieraan nog iets te moeten toevoegen. Cactusvader Rother heeft daarvoor ook bij de Cactusliefhebbers hier te lande een té goeden klank. Zijn boek, wij weten het, werd aan de practische wenken en de zaakkundige behandeling, steeds met voorliefde geraadpleegd. Wie Rother's „Praktischer Leitfaden" als vraagbaak gebruikte en hiernaar handelde *moest* succes hebben. Hoe kon het ook anders! Een vijftigjarige ervaring van een der meest bekende liefhebbers is in dit boek neergelegd. Cactusvader Rother kan door zijn hoogen leeftijd de nieuwe bewerking niet meer op zich nemen, maar in de heer Vorwerk van den botanischen tuin te Berlin-Dahlem vond de Uitgeefster iemand die met piëteit het levenswerk van Rother voortzette en tevens door eigen veelzijdige kennis daarbij gesteund, er voor zorgde, dat het „bij" bleef. Vergelijkt men deze laatste herdruk met vorige drukken, dan valt het direct op, dat niet alleen het aantal afbeeldingen, maar ook de tekst zelf, aanmerkelijk is uitgebreid.

Wij wenschen deze nieuwe herdruk in veler handen. Zelfs al kent men weinig Duitsch, dan zal men de bevattelijk geschreven tekst wel kunnen begrijpen. Een aanwinst is het ook, dat het oude Deutsche lettertype, waaruit velen soms niet recht wijs konden worden, vervangen is door ons gewone Latijnsche letter.

G. D. D.

PRIJSCOURANTEN.

H. Winter. Frankfurt a/Main-Fechenheim. De tijd van zaaien breekt weer aan, en dan verschijnen ook de zaadprijscouranten op het appèl. Zoo ontvingen wij dezer dagen de zaadlijst N°. 15 van bovengenoemde firma, die geregeld in „Succulenta" adverteert en waarvan velen onzer lezers geregeld zaden ontvingen, waarmee zij goed succes hebben. De nu verschenen zaadlijst N°. 15 bevat

een rijke verscheidenheid van meerendeels nieuwe en zeldzame soorten, welke de broeder van Mevrouw Winter (de bekende Cactusontdekker Friedrich Ritter) op zijn laatste expeditie langs de zeekust van Californië heeft verzameld.

Liefhebbers van nieuwheden doen goed deze zaadlijst aan te vragen, ongetwijfeld vindt men wel iets van zijn gading.

Overigens hopen wij in een volgend nummer iets over de onderzoekingstochten van Friedrich Ritter te vertellen. De heer Winter verstrekte ons daarvoor interessante gegevens met originele foto's.

G. D. D.

GROOTE BLOEMEN- EN TUINBOUWTENTON- STELLING TE ROTTERDAM.

Van 17—26 April zal te Rotterdam wederom een groote bloemen-en tuinbouw-tentoonstelling worden gehouden onder den naam van „*Primavera*” in de daartoe door de Gemeente ter beschikking gestelde hallen van de voormalige Nenyto. De afdeeling Succulenten zal door den heer van den Houten worden verzorgd en gezien het groote succes van vorige jaren, twijfelen we er niet aan of er zal ook dit jaar weer iets goeds tot stand komen. Gevoelen onze kringen iets voor een collectieve inzending? Van de zijde der H. Handelaars bestaat er reeds heel wat animo en de heer de Laet uit Contich zegde reeds bij voorbaat zijn deelneming toe. Nadere inlichtingen verschaffen de Technische Commissie kantoor Noordblaak 56) en ondergeteekende,

). M. VAN DEN HOUTEN.

Mathenesserlaan 364. Rotterdam.

VOORDRACHTEN OVER DE FLORA VAN ZUID-AFRIKA.

In den loop van dit voorjaar zal de heer van Balen uit Pretoria een bezoek brengen aan ons land. Hij is jarenlang werkzaam geweest als directeur van parken enz. aldaar en heeft een grondige studie gemaakt van de Zuid-Afrikaansche flora. Hij stelt zich voor in ons land hierover enkele voordrachten met lichtbeelden te houden. Mochten de kringbesturen in beginsel er iets voor gevoelen den heer van Balen uit te noodigen tot het houden van een voordracht, dan ben ik gaarne bereid een en ander met hem te regelen, mits ze me hiervan vroegtijdig in kennis willen stellen. Honorarium en datum kunnen dan nog nader worden besproken.

V. D. H.

UIT DE AFDEELINGEN.

Kring Amsterdam.

Op onzen 5de Jaarvergadering hadden wij het genoegen den Heer Chr. de Ringh (Voorzitter Hoofdbestuur) en den Heer D. J. Romeijn (Hortulanus van Utrecht) in ons midden te zien,

In het openingswoord van den Voorzitter bespreekt deze wat in de 5 afgelopen jaren alzo is gebeurd, welke moeilijkheden te overwinnen waren. De werkelijke liefhebbers zoeken elkaar op en dit was dus een van de redenen waarom de afdeling Amsterdam is opgericht.

Bij de verkiezing van Voorzitter was als eenige candidaat gesteld Dr. R. Claeys, welke bij acclamatie werd gekozen, evenals de Secretaris, welke aan de beurt was van aftreden.

De Heer de Ringh feliciteerde daarna de afdeling met het 5-jarig bestaan en memoreerde in korte trekken het verloop van de afgelopen 5 jaar.

Met genoegen ziet hij Dr. R. Claeys in het bestuur komen al was hij echter somber gestemd bij het heengaan van den Heer van Blommesteijn doch hij hoopte dat de nieuwe Voorzitter verder zou bouwen op de hechte fundamenten gelegd door den Heer van Blommesteijn.

Daarna is het woord aan de Heer Romeijn voor zijn causerie „Mijn Succulenten“.

Het hoofddoel van deze causerie was aan te toonen dat men niet speciaal moet beginnen bij het verzamelen van cactussen, maar dat er ook genoeg vetplanten zijn welke ons zomer en winter veel genot kunnen verschaffen door hun overweldigenden bloei.

Er zijn verschillende soorten welke zomers niet in de kas thuis hooren zelfs enkele mesems, agave, aloë, sedum, sempervivum moeten naar buiten en groeien dan veel beter dan in de kas.

Ook de samenstelling van den grond werd besproken voor het uitzaaien van verschillende soorten.

Na de pauze had men gelegenheid om vragen te stellen waar een matig gebruik van werd gemaakt, waarschijnlijk omdat de Heer Romeijn zoo met overtuiging zijn voordracht had gehouden dat ieder tevreden was en niet veel te vragen had.

Een dankbaar applaus beloonde dan ook den Heer Romeijn voor zijn interessante voordracht.

De Voorzitter bedankt daarna de Heer Romeijn en sluit dezen laatste vergadering welke onder zijn leiding stond en draagt het Voorzitterschap over aan den Heer Dr. R. Claeys.

Een woord van welgemeenden dank aan den oud-Voorzitter, den Heer van Blommesteijn, voor het prettig en aangenaam samenwerken gedurende den tijd van zijn Voorzitterschap.

Het bestuur en de leden hopen echter dat de Heer van Blommesteijn nog jaren lid moge blijven van den kring Amsterdam.

*Namens het bestuur en leden
van den kring Amsterdam,*

H. WITTE, *Secretaris.*

VERGADERING VAN 13 FEBRUARI (Prinsengracht 1015).

De Voorzitter opent om 8.15 deze vergadering met een welkomswoord. waarna de Jaarverslagen van Secr. en Penningmeesteresse werden voorgelezen en goedgekeurd.

In de daarna gehouden rede van den Voorzitter herinnert deze nog even aan 't moment dat de keus op hem is gevallen en dankt de leden daar nogmaals voor. Toch gevoelen wij het gemis van den Heer v. Blommesteijn en daarom stelt

de voorzitter aan de leden voor den Heer v. Blommesteijn de functie in het bestuur te geven van algemeenen aard.

Het werkprogram wordt besproken, de hoofdzaak is dat we een paar excursies meer krijgen, determineerden van planten, het vaststellen van plantenziekten ende bestrijding daarvan.

Bespreking Lustrumviering vordert nog al eenigen tijd, doch uit den aard der besprekingen kan nog niets officieels worden medegedeeld. In 't volgende nummer hoop ik daar meer over mede te deelen.

Verslag wordt uitgebracht van de algemeene vergadering gehouden in Utrecht.

Vermoedelijk krijgen we ook een zomervergadering, ditmaal in Utrecht?

Na de pauze brengt de kascommissie verslag uit over haar bevindingen, welk in alle opzichten bevredigend zijn.

Er werden nog enkele huishoudelijke aangelegenheden besproken waarna de voorzitter om 11 uur deze vergadering sluit.

H. WITTE. Secretaris.

Kring Amsterdam en Omstreken.

Vergadering van den Kring op Vrijdag 13 Maart a.s., in Gebouw „Koningin Wilhelmina”. Prinsengracht 1015.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen der vorige vergadering.
3. Nadere mededeeling over de Lustrumviering.
4. Bestellen van zaadpotjes en zaaipannen en wat verder ter tafel zal worden gebracht.
5. Rondvraag en Sluiting.

Daar punt 3 zeer belangrijk is. worden alle leden verzocht deze vergadering niet te verzuimen.

H. WITTE. Secretaris.

Kring 's-Gravenhage

Vergadering op Zaterdag 21 Maart, des avonds 8 uur *precies*, in het Gebouw Amicita, Westeinde 15.

De Heer Romeijn, hortulanus te Utrecht, die eenigen tijd geleden zoo vriendelijk was voor de leden van den kring Den Haag te spreken over de cactussen, zal op deze bijeenkomst wederom een voordracht houden. Het onderwerp zal zijn: De *Vetplanten*.

Het bestuur twijfelt er niet aan, of de leden zullen deze welwillende toezegging van den Heer Romeijn ten zeerste waardeeren en alle op tijd present zijn.

Op de laatste vergadering van 14 Febr, j.l. was een schrijven ingekomen van het voorloopig bestuur van den nieuw op te richten kring Groningen, niet verzoek planten ter beschikking te willen stellen. D: vergadering was van meening, dat het jaargetijde zich niet leent tot het verzenden van jonge plantjes of stekmateriaal en wil daarom het verzoek op de volgende bijeenkomst nogmaals ter sprake brengen. Zij, die planten of stekken voor de nieuwe leden van den kring Groningen willen afstaan, worden verzocht die op 21 Maart a.s. mede te brengen.

De kring Den Haag heeft de beschikking gekregen over de jaargangen 1926 tot en met 1930 van Succulenta, welke hij gaarne ten bate van de kas tegen matigen prijs zou willen verkoopen. Liefhebbers voor deze waardevolle afleveringen kunnen zich wenden tot de Secretaresse.

Een bekend kweeker in den omtrek van Den Haag heeft zich bereid verklaard goede bladgrond aan huis te bezorgen tegen vergoeding van f 1.— per zak inhoudende 3/4 mud. Men wende zich hiervoor eveneens tot de Secretaresse.

A. v. Solmsstraat 80.

J. J. E. VAN DEN THOORN.

Kring Haarlem en Omstreken.

Vergadering op Vrijdag 20 Maart 1931. des avonds 8 uur. in Hotel Lion d'Or. Kruisweg. Haarlem.

Agenda :

Causerie te houden door den Heer E. Becht te 's-Gravenhage, om, over het fotografeeren van Cactussen. Opgeluisterd door vertooning van een serie lantaarnplaatjes van genoemden Heer.

Kringleden ! Houd allen dien avond vrij. het is een interessant onderwerp!

HET BESTUUR.

MUTATIES LEDENLIJST.

ADRESWIJZIGINGEN.

H. de Rooter, v/h. Haarlem. Fabriciusstraat 54. thans Amsterdam. Leimuidenstraat 24i.
 G. de Vries. Amsterdam, v/h. Wagenaarstraat 60i (O.), thans Alexanderkade 14ii (C.)
 W. Pas. 's-Gravenhage, v/h. Deimanstraat 66, thans Guido Gezellestraat 90.
 F. J. Togni, Leidschendam. v/h. St. Willibrordusstraat 12. thans Catharinahoeve. Veursche Achterweg 3.
 W. J. Nijgh, Middelharnis, v/h. Hoflaan, thans Nijghstraat.
 J. C. Schiller, Rotterdam, v/h. Persoonsstraat 22b, thans Boogjes 30.

Buitenland.

P. van Aerschot. Bibliothecaris van den Kruidtuinhof. Brussel, v/h. Kruidtuinlaan. thans rue Royale 236 (België).

NIEUWE LEDEN.

S. Steltman, Aerdenhout, Aerdenhoutsduinweg 6.
 H. Meurs, Amersfoort, Kapelweg 33.
 Mevr. S. A. L. Wagenaar-Akersloot van Houten Roos. Amersfoort, Huygenslaan 39.
 P. van Beek. Amstelveen, Kerkplein.
 R. Clarté. Landbouwk. Ing., Amsterdam (Z.), Euterpestraat 157.
 A. J. Jacobs. Amsterdam (O.), 1ste Atjehstraat 8iii.
 Mevr. van der Kamp, Amsterdam (O.). Middenweg 64huis.
 P. Mannel, Amsterdam (O.). 2de Atjehstraat 37.
 C. J. Schildmeijer, Amsterdam (Z.), Ferd. Bolstraat 74huis.
 Mej. T. Blik, Goes. Nieuwstraat 52
 Mej. de Wed. Huijsmans, Gorinchem, Schelluinsche Vliet 5.
 Mevr. M. J. Middendorp. 's-Gravenhage, Hazelaarstraat 136.
 J. J. Grijpma, Groningen, W. A. Scholtenstraat 5.
 Huisman. Groningen. Prinsesseweg 66.
 E. J. Reyenga, Groningen, Turfsingel 42a.
 J. K. van der Spoel, Groningen, Radijsstraat 25.
 J. Suveer, Groningen, Meidoornpad 16.
 Mej. P. Versteeg. Groningen. Jozef Israëlstraat 55.
 H. Wachter, Groningen, Meeuwerderweg 166.

Mej. B. Waisvisz. Groningen. Taco Mesdagstraat 20.
 D. Woldendorp. Groningen, Buiten Damsterdiep 174.
 Mevr. Wouda-de Lange. Groningen, Bloemenmagazijn „Flora”. Korreweg 79.
 J. N. Immers. Haarlem. Westerstraat 97,
J. F. Laatsch, Haarlem, Ternatestraat 11.
 H. de Wilde. Haarlem. Zuidpolderstraat 55.
 J. Balkema, Haren (Gron.). Tuindorp 14.
 D. J. Uiterwijk, Haren (Gron.), Lutsborgweg.
 L. A. van der Meijden, Hellevoetsluis. Vlotbrug E 118.
 Mr. G. W. Berger. Hilversum. Alb. Perkstraat 63.
 Ir. J. Spek. Hoek van Holland. Villapark.
 J. J. van der Reijden, Leiden. Rijndijkstraat 79.
 Mej. H. W. van Houttum, Lochem, Nieuwstad 10.
 d'Olieslagers, Maastricht, Duitseliepoort 4.
 A. J. Vermaat, Rotterdam. Volmarijnstraat 125.
 W. Kooijman, Tuinman. Vianen a/d. Lek. Ringdijk 19.
 Mej. E. A. C. van Santen. Voorburg. Koningin Wilhelminalaan 493.

Buitenland.

Albert Krejci, California Cactus Nursery, Van Nuys (Calif. U.S.A.).
 A. Da Costa Senior, Vencentiusstraat 71, Antwerpen (België).

RECTIFICATIES.

Mevr. I. Boll, Amsterdam. Breughelstraat 10 (in pl. van Bol).
 P. J. B. Lampe, 's-Gravenhage, Sweelinckplein 50 (in pl. van P. J. S.)
). Hoppenbrouwer. Haarlem. Maasstraat 21 (in pl. van Hoppenbrouw).
 W. R. Mulder. Haarlem, Saenredamstraat 95 (in pl. van W. H.).
 W. G. Jacobs,. Oldenzaal, Nieuwstraat 87 (in pl. van 47).
 I R. Buis. Rotterdam, Boogjes 21 (in pl. van Boompjes).
 J. H. Vrancken, Valkenburg (in pl. van H. Vrancken).
 Mevr. Bleubandt-v. Oordt, Veur (Z.-H.), Veurschestraatweg 222 (in pl. van 212).

RUILRUBRIEK.

Aangeboden: een geheel eikenhouten kamerkasje (timmermanswerk) met geheel afneembare ruitjes en van boven losse luikjes, bodem oppervl. 66 X 42 c.M., hoogte 52. Halverwege glasplaat voor kleine potjes. Verder nog een wit geschilderd houten kasje, 50 X 36 c.M. en 32 c.M. hoog. ook met glasplaat.

Adres: Mevr. v. Pelt-Kamphuis. Westzijde 200. Zaandam,

D. VAN LEEUWEN, Schiphoudijk 10, Amstelveen SPECIALE CULTUUR VAN CACTUSSEN.

Weder een partij Import Cactussen ontvangen.

Echinocereus mojavenis.	Coryphantha desertie.
Echinocereus Engelmannii.	Opuntia basilaris.
Terocactus Johnsonii	Lophophora Williamsie
Terocactus Acanthodes.	Echinocactus horizontalonius.
Echinomastus erecto centrus.	Echinocactus bicolor.
Echinocereus viridiflorus.	

Levering 10 pracht bloeibare planten a f 7.50 onder Rembours.

Aan veel leden van Succulenta in Amsterdam geleverd.